

**A Pedagógus Arcképcsarnok 23. kötetének
ünnepélyes bemutatója 2024. október 26.**

Dr. Cs. Nagy Gábor egyesületi elnök ünnepi köszöntője

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Vendégeink!

A **Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület** elnöksége nevében őszinte tisztelettel és bizalommal köszöntöm Önöket a **Pedagógusok arcképcsarnoka XXIII.** kötetének megjelenése, bemutatása és átadása alkalmából szervezett ünnepi fórumunkon. Szeretettel és kollegiális barátsággal mutatom be a jelenlévőknek legújabb kötetünk vezető szerkesztőjét, **Hajas Zsuzsa** tanárnőt.

Egyesületi tagságunk és vendégeink nevében megköszönöm **Dr. Páles Zsolt Professzor Úr**, a DAB elnöke döntését, amellyel ismét biztosította számunkra, hogy - **Magyar Éva titkárságvezető és munkatársai** közreműködésével - ebben az igazán méltó környezetben tarthatjuk rendezvényünket.

A **bevezetőben** szeretném kiemelni, hogy alig három napja emlékeztünk meg legújabb kori nemzeti történelmünk jeles napjáról, az **1956-os forradalom 68. évfordulójáról**. A jelenlévők nagy része személyesen élte meg, míg a fiatalabbak családi elbeszélésekből, olvasmányaikból, filmélményeikből idézhetik fel azoknak a napoknak az eseményeit, amelyek ma már az iskolai tananyagnak is szerves részét képezik. Úgy gondolom, hogy a mai rendezvényünk ünnepélyességéhez hozzájárulhat ez a tisztelgő, emlékező közös múltidézés is.

Kedves Vendégeink!

Ebben a körben közismert és elfogadott tény, hogy egyesületünk célrendszerének és tevékenységének meghatározó, központi eleme a **nevelési - oktatási értékek** megőrzése és nyilvánossá tétele. Hagyományápolási szándékunk velejárója az is, hogy az emlékkötet-átadási ünnepségünk nyitányaként rövid kulturális műsorral igyekszünk kedveskedni a jelenlévőknek. Erről továbbra sem szeretnénk lemondani, sőt: most olyan program-elemet tudtunk beiktatni, amilyenre rendezvényeink eddigi történetében még nem volt példa. Az előzménye pedig az, hogy **Büdi Hella a Debreceni Zenede** művésztanára felajánlotta zenei közreműködését azok után, hogy-**arcképvázlat - alkotóként** személyesen részt vett az Ady Gimnázium elhunyt pedagógusa, **Botkó - Borbély Orsolya** életpályájának megörökítésében és írása az ideai emlékkötetünkben jelenik meg. Valamennyiünk nevében őszintén megköszönöm ezt a gesztust és tisztelettel felkérem **Büdi Hellát** – mellette korrepetitorként **Csorba Gergő** orgona- és gitárművész urat - Benedetto Marcello D-moll oboaversenye II. tételének bemutatására.

A jelenlévő egyesületi tagok, hozzátartozók és érdeklődők nevében is **gratulálok** művész vendégeinknek; **köszönjük** szépen az emlékezetes élményt és kérem őket, hogy fogadják el szervezetünk szerény ajándékát!

Egyesületünk elsődleges tevékenysége a példaadó köznevelési, szakképzési és felsőoktatási teljesítmények megörökítése hazai és határon túli források felhasználásával. Ehhez az indító alap gondolatot a néhai Ungvári János által **1996-ban** életre hívott - HBM településeinek kiemelkedő pedagógusait megidéző - **Emlékbizottság** szolgáltatta, amely **1998-tól** már **Megyei Neveléstörténeti Egyesületként** működött és lett belőle **2005-ben** – vagyis jövőre éppen két évtizede - **Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület**.

2002-ben jelent meg a **Pedagógusok Arcképcsarnoka** címet viselő legelső kiadvány, amelynek műfaja a Kazinczy Ferenc által meghonosított „**arcképvázlat**” volt és maradt azóta is és amit eddig évente további 21 követett. Szakmai elismerést jelentett, hogy az **Országos Széchenyi Könyvtár** már 2003-ban nemzetközi azonosító számot adott a kiadványnak, míg 2015-ben a sorozat köteteit a döntéshozók beemelték a **HB. Megyei Értéktár** kulturális kategóriájába, amire ma is büszkék vagyunk.

A kiadvány **neveléstörténeti** tudományos kutatások forrása is lehet, amire Hankiss János professzor így hivatkozik. *”Nagy öröm, hogy van egy hely az országban, ahol a kultúra és a nevelés igazi hőseire emlékeznek: elégtétel, hogy így megmaradnak a jövő számára is.”*

Úgy véljük, hogy mindazok, akik az eddigi 22 kötet életrajzaiba bekerültek - határon innen és túlról egyaránt a pedagógusi tevékenységükkel olyan értéket képviseltek, melynek eredményeként kiváló elmék sorának életét alapozták meg.

Névadónk munkásságáról közgyűléseinken és további fórumokon rendszeresen megemlékezünk, ezért együttműködünk más szakmai és civil szervezetekkel, hiszen **Karácsony Sándornak** a *Magyar nevelés* címen kifejtett nézetei sok tekintetben ma is helytállónak bizonyulnak. Íme egy rövid idézet ennek alátámasztására: *„Hármas feladat előtt állunk. Nevelésünket....egyszerre kell **modernné, magyarrá és hatékonyá**. tennünk. Nem panaszkodhatunk ugyanis, a mostanában elmúlt év-tizedek folyamán reformban igazán nem szűkölködhettünk, különösen pedagógiai téren, elsősorban a középiskolákban....”* Akár ma is írhatta volna a szerző...

Szólnom kell röviden arról a munkáról is, amely az egyes emlékkötetek megjelenését készíti elő.

Az életrajzokkal a célunk a megidézett szereplők munkásságának bemutatása: emberi pedagógia arculatuk láthatóvá tétele, a hajdani intézményükben és településükön betöltött szerepük, küzdelmük, érdemeik megismertetése, ami így egyúttal kordokumentum is.

Az alkotás folyamatában fontos az írók és a szerkesztők együttműködése, kapcsolattartása, az emblematikus pedagógus személyek felkutatása.

A kezdeti **debreceni** megemlékezés ílymódon vált előbb **megyeivé**, majd a kapcsolati kör szélesedésével egyre **távolabbivá**. Ma már fővárosi, dunántúli, dél-magyarországi, erdélyi, felvidéki intézményekből is kapunk életrajzokat. Elnökségünk minden évben szervez kapcsolat – teremtő utazást, amelynek keretében köznevelési, szakképző és felsőoktatási intézményeket látogatunk meg, életrajz-írókat keresünk és segítünk a források feltárásában is. Ez év tavaszán **Szolnok és Jászberény** elismert óvodáit, általános és középiskoláit, valamint a Tanítóképző campust kerestük fel, ahol emlékezetes beszélgetések keretében nyitottsággal, pedagógiai szakmai érdeklődéssel, szándékaink támogatásával fogadtak bennünket. Így értük el, hogy az immár **XXIII. kötet**tel meghaladja a 2700 - at a megírt életrajzok száma. A kötetek valós értékét az a tény is jelzi, hogy az életrajzokat felhasználva több intézmény és település tart **saját megemlékezést**, amelyhez a forrást – mások mellett - a köteteinkben megjelent életrajzok jelentik.

- **Ezek előrebocsátásával kérem fel Hajas Zsuzsa vezető szerkesztőt a XXIII. emlékkötet bemutatására.**

Tisztelt egybegyűltek, pályatársak, kollégák, családtagok, egyesületi tagok!

Egy szakma sokféleképpen becsülheti meg kiváló képviselőit. A megbecsülés egyik legértékesebb formája az emlékezés, amikor azok vázolnak fel szakmai életutakat és személyiségportrékat, akik ismerték kiváló pályatársaikat. A kollektív emlékezet, ha csupán szóbeli kommunikáció élteti, legfeljebb két generáció sajátja lehet. Az átgondolt, írott formájú emlékezés ennél maradandóbb.

A Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület kötetében és a honlapján több mint két évtized alatt eddig 2642 pedagógus

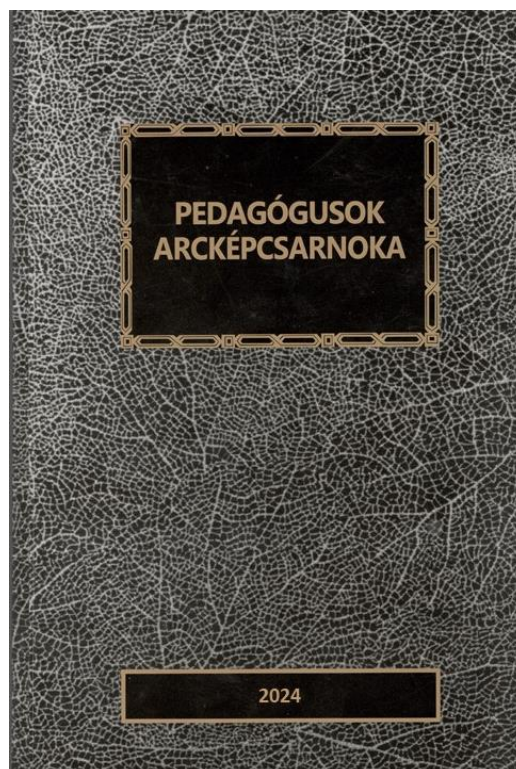
pályaképét őrizte meg. Ezek az arcképvázlatok pedagógiatörténeti és kortörténeti dokumentumok is egyben. Sok mindent feltárnak a magyar közoktatás mindenkori állapotáról, sikereiről, nehézségeiről, embert próbáló feladatairól.

Az idei, immár 23. kötetbe 92 pedagógus életrajza, szakmai életútja került. Közöttük 7 óvónő, 14 tanító, 58 tanár, 9 egyetemi oktató és 4 gyógypedagógus van. 19-en igazgatói-intézményvezetői feladatot is elláttak. A két legfiatalabbnak mindössze 39 életév adatott, a legidősebbnek 96. A 92 pedagógusból 16-an éltek meg 90 évnél magasabb életkort. 6 pályatársunk szakmai tevékenysége a 20. század első felére esett, az ő életútjukat az „Emlékezzünk régiekről” című fejezetben mutatjuk be.

A tanári életpályák megszámlálhatatlanul sok értéket teremtettek, amelyek közül most csak felvillantunk néhány egyedi vonást, kuriózumot. Volt, akinek megadatott, hogy a későbbi Nobel-díjas tudós, Krausz Ferenc gondolkodását formálhatta: ő Láng Hugó tanár úr volt a székesfehérvári Teleki Blanka Gimnáziumban, akiről nagy szeretettel és tisztelettel beszélt Krausz Ferenc a Nobel-díj átvétele után. Többen a Freinet-pedagógia nemzetközi hírnév képviselői voltak. Több egyetemi oktató egy-egy tudományterület fundamentális megalapozója, jelentős tudományszervező, tanszékalapító vagy vezető volt. Mások új iskolatípust vagy képzési modellt hoztak létre. A brassói Preiszner Péter testnevelő tanár 116 évvel ezelőtt, 1908-ban megtanult svédül és saját költségén hathetes svédországi tanulmányútra utazott, hogy a svéd torna alapjait tanulmányozza és meghonosítsa Magyarországon.

A tanáremberek személyiségvonásai közül szűkebb környezetük a hivatástudatot, a biztos tudást, a permanens önképzést, a türelmet, az alázatot, a pozitív életszemléletet, a szeretetteljes, megértő, toleráns és segítőkész, biztonságot adó emberi vonásokat emelik ki.

A 92 tanár szinte mindegyike sokoldalú ember is volt. Sokan közülük közművelődési tevékenységet vagy fontos társadalmi megbízatást is vállaltak. Volt közöttük több edző, zeneszerző, úttörőtitkár, polgármester, alpolgármester, országgyűlési képviselő, karnagy, irodalomtörténész, cserkészvezető, néptáncoktató, bábművész, rendező, nyelvművelő, festőművész, ornitológus, fotóművész, idegenvezető, presbiter, egyházi szolgálattevő. Szinte mindenkinek már életében több kitüntetés is volt.

Az arcképvázlatok szerzői általában kollégák, családtagok, egy-egy régiót jól ismerő szakemberek, neveléstörténészek, sporttörténészek. Egyik szerzőnk, Vmirjáczkai József tanár úr az idei kötetbe már az 50. életrajzot írta, amit ezúttal is köszönünk. A legtöbb életrajz idén is Debrecenben született, de az egész országból és a határon túlról is, összesen 36 település szerzőitől kaptunk életrajzokat. Külön köszönjük Hajdúszoboszló, Székesfehérvár, Szarvas és Nyíregyháza arcképvázlat-íróinak a megnövekedett aktivitásukat.

A kötet nem készülhetett volna el a szerkesztő bizottság önzetlen munkája, a 17 önkormányzati és intézményi, valamint 7 magánszemély általi támogatás nélkül, amit az egyesület hálásan köszön.

A Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület folytatja küldetését, hiszen jelmondatunk: az emlékezés értéket ment. A tanárként is zseniális Németh László gondolatai jól illenek a 92 pedagógus életútjához. Ezekkel a gondolatokkal kívánok a kötet szerzőinek és olvasóinak örömteli ismerkedést a könyvünkkel, az egyesületünknek pedig további eredményes munkát:

„Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers gyémántját szép vigyázattal, csendben csiszoljam kristállyá. [...] A műveltség nem ünneplőruha, amelyet hordani kell. A műveltség a helytállás segédeszköze, a kifejezés szerszáma, a vállalkozás fegyverzete.”

Hajas Zsuzsa

Bizonyára figyelemre méltónak találták kötet szerkesztőnk ismertetőjét, amelynek nyomán hiteles és színes képet alkothatunk valamennyien a közel **100 életrajzból**, más oldalról ismerhetjük meg a hajdan volt tanárokat, kollégákat. Minden életrajz egy külön világot tár fel, amely a feledés homályába merülne, ha nem rögzítenénk és őriznénk nyomtatott formában. Ezért is lett az egyesület jelmondata az, hogy **”Az emlékezet értéket ment”**. Mi **értéknek tartjuk** mindazt az emberi, pedagógiai munkát, kudarcokon és sikereken átívelő nevelési - oktatási folyamatot, amelynek során volt pedagógus társaink teljes személyiségükkel formálták a rájuk bízott óvodásokat, iskolásokat, egyetemistákat és felkeltették a műveltség, a tudás iránti vágyat, elkötelezettséget tanítványaikban.

Köszönet illeti ezért az **írókat, szerkesztőket**, akik díjazás nélkül, éveken át szorgalmasan gyűjtik az anyagot, formálják a beérkező fogalmazványokat és gondoskodnak arról, hogy az előző évekhez hasonlóan ismét igényes, értékes kiadványt vehessen kezébe az olvasó.

Ugyancsak kiemelés és őszinte köszönet illeti azokat a **magánszemélyeket és önkormányzatokat**, akik, illetve amelyek anyagilag támogatták legújabb kiadványunk létrejöttét. A kötet elején lévő felsorolásban meg is találhatják valamennyi személy és szervezet nevét, mert megérdemlik.

Hagyományainkhoz, rendszerre vált gyakorlatunkhoz tartozik, hogy a kötetek megjelenésekor minden évben egy magánszemélynek és egy szervezetnek, önkormányzatnak megköszönjük a több éves segítségét, szellemi, erkölcsi és anyagi támogatását. Ezt jelképesen az elnökség által alapított **emlékplakettel és oklevéllel** fejezzük ki, amelyen egyesületünk már említett jelmondata olvasható.

Az elnökség döntése alapján ebben az évben **Tiszacsege város** önkormányzata (amelyet ünnepségünkön **Szeli Zoltán polgármester úr** képvisel), illetve magánszemélyként **Juhász Ferencné** lett a díjazott.

Felkérem Szabó Lászlóné elnökhelyettes asszonyt, hogy indoklásunkat, a méltatást, vagyis a laudációt ismertesse a jelenlévőkkel.

Tiszacsege város önkormányzata

A Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület elnökségének tagjai 2013-ban betekintő látogatást tettek Tiszacsegén, ahol megismerkedhettek a település és annak iskolája múltjával, jelenével. Találkoztak a helyben élő egyesületi tagokkal, megtekintették a települési értéktárat és ez nem csak élményeket, de ötletet is adott az egyesületi tevékenység fejlesztésére.

A továbbiakban a hagyományörző munkánkat ismerő és abban aktívan közreműködő támogatókkal sikerült kapcsolatot találni, amelynek eredményeként a Pedagógusok arcképcsarnoka kiadvány bekerült a Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba.

Kiadványunk őrzi a tiszacsegei vagy a városból elszármazott kiváló pedagógusok emlékét is, egy óvónő, hat tanító, három tanár és két egyetemi professzor életútja olvasható az eddig megjelent kötetekben.

Tiszacsege Város Önkormányzata és a Tiszacsege Ifjúságáért Alapítvány évek óta folyamatosan anyagi támogatást nyújt egyesületünknek, amivel önzetlenül hozzájárul emlékkötetünk kiadásához.

Egyesületünk elnökségének határozata alapján ezt a tartós, nemes szándékú támogatást Karácsony Sándor Emlékéremmel és oklevéllel szeretnénk megköszönni, amelyek átvételére tisztelettel felkérem a várost képviselő, rendezvényünket megtisztelő Szeli Zoltán polgármester urat.

Juhász Ferencné

A Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület alapvető szervezeti jellemzője, hogy a székhelyen kívüli tagcsoportokban valósul meg a helyi információcsere és az egyes közösségi rendezvények, események előkészítése. Az egyik legkorábban alakult vidéki csoportunk létrejöttében Király István - egyesületi alapító tagunk - játszott meghatározó szerepet Balmazújvároson.

Szinte a kezdetektől tagja a csoportnak Juhász Ferencné, aki előbb alkalmanként vett részt az egyesület rendezvényein, majd a közös kirándulásoknak is köszönhetően egyre nagyobb ismertségre és ismeretségi körre tett szert. Nem pusztán elfogadta szervezetünk szellemiségét, hanem „Az emlékezet

értéket ment” jelmondatunkat érvényesítve elkötelezetté vált arcképvázlatok írásában, illetve azok elkészültének segítésében, valamint az emlékkötetbe méltán javasolható, egykori pedagógusok felkutatásában. Korrektorként önzetlenül vesz részt a szerkesztőség tevékenységében; munkája mintaszerűen pontos, precíz.

2018 óta a balmazújvárosi tagcsoportunk vezetőjeként képviseli a helyi kollegáit, akikkel folyamatos kapcsolatot ápol és megbízható aktivitással, segítőkészséggel vesz részt elnökségi üléseinken is. Odaadó módon, nagy alapossággal és szeretettel készítette elő és személyesen vezette végig a 2023. augusztusi kihelyezett elnökségi rendezvényünket, amelynek elemei minden résztvevő számára emlékezetesek maradtak. A 2023. évi egyesületi Közgyűlés döntése nyomán szervezetünk Felügyelő Bizottságának tagja lett és ezt a megbízatását is példamutató felelősséggel végzi.

Egyesületünk elnökségének határozata alapján ezt a tartós, mintaadó tevékenységet Karácsony Sándor Emlékéremmel és oklevéllel szeretnénk elismerni és megköszönni. Kollegiális barátsággal kérem Juhász Ferencné Erzsikét az elismerés átvételére.

Tisztelt Vendégeink!

Elnökségünk nevében ismételten, **őszintén köszönöm** megtisztelő jelenlétüket és egyúttal bejelentem, hogy az emlékkötetek (az idei és a régebbiek egyaránt) az előcsarnokban átvehetőek. Emlékeztetőül hangsúlyozom azt is, hogy már a következő kiadványra is készülve kérünk és szívesen veszünk **újabb életrajz – írásokat** folyamatosan, 2025. április 30-áig

Mindnyájuknak jó egészséget, lélekerősítő emlékkötet-olvasást és a közelgő temetői napokra békés, szeretetteljes családi emlékezést kívánok!

Dr. Cs. Nagy Gábor

Janóczki József